

[Fibiger.]

havde haft i kommunen. Siden har man intet hørt, og nu er de ved at blive noget utålmodige. Jeg stiller derfor det spørgsmål til den højtærede indenrigsminister, om kommunerne ikke snart kan få de penge tilbage, som de har udlagt. Det kan ikke være meningen, at en så lille kommune skal tage de udgifter, som er påført derved, at tyskerne er kommet her til landet og har ødelagt dens skole.

Indenrigsministeren (Smørum): Når der skal gives svar på det rejste spørgsmål, må der skelnes mellem besættelsestiden og tiden efter den 5. maj 1945. Hvad angår sidstnævnte tidsrum, er kommunernes stilling over for statskassen den samme som en privatmands eller en hvilkensomhelst anden trediemands stilling. Man betragter den fortsatte benyttelse af kommunale skoler og andre kommunale ejendomme til brug for fortsat indkvartering af den tyske værne magts personel som danske beslaglæggelser. Derfor må der i henhold til grundlovens § 80, der jo også gælder i forholdet staten og kommunerne imellem, ydes fuldstændig erstatning af statskassen, og sager af denne art er i vidt omfang færdigbehandlet fra de myndigheders side, der har med erstatningsfastsættelserne at gøre.

Drejer det sig derimod om forholdet inden den tyske kapitulation, er udgangspunktet dette, at den danske stat ikke er retlig ansvarlig for de økonomiske tab, som den tyske værnemagt har tilføjet danske borgere, danske institutioner og danske kommuner. Forsåvidt angår borgerne, har staten dog i et vist omfang påtaget sig at tilsvare de erstatningsbeløb, som jo efter sagens natur ikke vil kunne fås dækket af den tyske stat. Dette gælder dog ikke ubetinget, idet man kun for fast ejendoms vedkommende og også her med begrænsninger har pålagt statskassen at give erstatninger, hvorimod man på andre områder ikke har ment at burde lade statskassen dække de økonomiske tab, som den tyske besættelse har påført danske borgere, kommuner o. s. v.

Hvad angår kommunerne, så er forholdet dette, at adskillige af dem samtidig med, at de som følge af besættelsen har lidt tab ved afsavn af eller skader på fast ejendom, på andre områder har draget økonomisk fordel af besættelsen og de derved skabte forhold. Vi står her overfor et meget vanskeligt og ikke let tilgængeligt område, som har været og endnu er genstand for undersøgelse i et af indenrigsministeren under 27. februar 1946 nedsat udvalg. Det er bekendt, at staten i

hvert fald ikke er blevet rig på besættelsen, idet den allerede som følge af den måde, hvorpå tyskernes betalinger blev finansieret, har måttet bære langt den største del af besættelsesomkostningerne. Det er da i sig selv ikke blot et finansielt spørgsmål, men også et spørgsmål om rimeligheden, hvorvidt staten også bør pålægges sådanne besættelsesomkostninger, som nu engang er blevet placeret på andre offentlige kasser.

Jeg vil indrømme, at det ville have været ønskeligt, om man allerede nu var nået til en løsning af det foreliggende spørgsmål, men da dette ikke er tilfældet, vil jeg i kort-hed redegøre for, hvorfor dette ikke er sket. Til at begynde med kan jeg nævne, at det nævnte udvalg i 1946 udsendte detaljerede spørgeskemaer til samtlige kommuner med anmodning om at få dem tilbage i besvaret stand inden 1. januar 1947. Det var imidlertid kun et forsvindende lille antal kommuner, der overholdt denne frist; mangfoldige kommuner indsendte først de fornødne oplysninger langt ind i det følgende år, således at man så sent som i oktober 1947 endnu ikke havde fået materialet samlet. Dernæst skulle der foretages en indgående gennemgang af kommunernes regnskaber for de pågældende år for at fastslå, hvorledes besættelsestiden i økonomisk henseende havde udviklet sig for deres vedkommende. Denne gennemgang, der efter den måde, hvorpå talrige regnskaber er opstillet, nødvendig-gjorde en undersøgelse af, i hvilket omfang der var oparbejdet skjulte reserver, der ikke gav sig udtryk i de officielle statustal, har taget megen tid for udvalget og det statistiske departement, der særlig har måttet påtage sig dette store arbejde.

Efterhånden er de regnskabsmæssige undersøgelser, som jeg her har talt om, og som har krævet megen tid og meget arbejde, ved at nærme sig deres afslutning, og det er mit håb, at udvalget i løbet af indeværende rigsdagssamling vil være i stand til at afgive en betænkning. Jeg kan ikke udtale mig om, hvilke resultater og dermed hvilke indstillinger udvalget vil nå til, og endnu mindre kan jeg på nærværende tidspunkt sige noget om, hvilket standpunkt regeringen eller de bevilgende myndigheder vil nå til. Men jeg tror allerede nu at kunne antyde, at det næppe vil blive anset for rimeligt og forsvarligt at lade statskassen indtræde ubetinget og ubegrænset, idet det i hvert fald dog forekommer nærliggende at tage det standpunkt, at de kommuner, der har haft økonomisk fordel af besættelsen, også bør tage de dermed forbundne økonomiske ulemper. Jeg er vidende om, at en række mindre kommuner,